

İslamiyet'in Kabulünden Önceki Türk Şiiri (Koşuk - Sagu) / Geçiş Dönemi Eserleri

1. üküş söyleme söz birer sözle az tümen söz tügünün bu bir sözde yaz
(Sözü çok söyleme, sırasında ve az söyle; binlerce söz düğümünü bu bir sözle çöz.)
Bu dizeler Kutadgu Bilig'in aşağıdaki özelliklerinden hangisine örnek olabilir?
- A) Nasihatname özelliği taşıır.
B) Türk tarihi açısından önemlidir.
C) İslami geleneğin etkileri görülür.
D) Karahanlılar Dönemi'nde yazılmıştır.
E) Arapça ve Farsça sözcüklere yer verilmiştir.
2. **Aşağıdaki dizelerin hangisinde dinî bir öge kullanılmıştır?**
- A) yatıg yarlıkagıl içür bir yigü
ümeg edgü tutgil ay bilge bügü
(Yabancıyı esirge, yedir içir; ey bilge kişi konuğunu iyi ağırla.)
B) udur erdin erse tur aç emdi köz
eşitmedin erse eşit mende söz
(Uyuduysan şimdi kalk gözünü aç, işitmediysen ben-
den söz dinle.)
C) ukuş kadrini hem ukuşlug bilir
bilig satsa bilge biliglig alır
(Akıl kıymetini yine akıl sahipleri bilir, âlim bilgi satsa
bilgili insanlar onu alır.)
D) kökiş turna kökte közi yaş saçar
tizilmiş titir teg uçar yelgürer
(Mavi turna gökte yüksek sesler çıkarır, dizilmiş deve
kervanı gibi uçar havalanır.)
E) tugardın ese keldi öndün yeli
ajun etgüke açtı uştmah yoli
(Doğu rüzgârı doğudan eserek geldi, dünyayı süsle-
mek için cennet yolunu açtı.)

3. "Türk Lehçeleri Divanı" anlamını taşıyan eser, dilimizin söz varlığı ve ses, biçim, anlam yapısı ile ilgili pek çok bilgi içerir. Anlatım özelliği, kültürel zenginlik açısından Türkçenin Arapçadan hiç de geri kalmayan bir dil olduğunu göstermek amacıyla yazılmıştır. Türkçenin en önemli kültür hazinesi kabul edilir. Bu eserin edebî değeri; bize ulaştırdığı sözcükler, sözcükleri açıklarken örnek verdiği manzum parçalar ve atasözlerinden kaynaklanmaktadır.

Bu parçada tanıtılan eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kutadgu Bilig
B) Divan-ı Hikmet
C) Atabetü'l-Hakayık
D) Divanü Lügâti't-Türk
E) Dede Korkut Hikâyeleri

4. I
Könlüm için örtedi
Yitmiş yaşig kartadı
Kiçmiş özüg irtedi
Kün tün kiçüp irtelür
Onun (Alp Er Tunga) ölümü gönlümü içten yaktı, beni yetmiş yaş kocattı. Gönlüm geçmiş günlerin özlemiyle gece gündüz araniyor.

II
Bulnar mini öles köz
Kara mengiz kızıl yüz
Andın tamar tükül tuz
Bulnap yana ol kaçır

(O baygın gözler beni esir ediyor, üzerinde kara benler bulunan pembe yüz beni tutsak ediyor. Bütün güzellikler ondan damlıyor, sanki beni tutsak edip tekrar kaçıyor.)

Aşağıdakilerin hangisi bu dörtlüklerin ortak bir özelliği olamaz?

- A) Söz sanatlarına yer verilmesi
B) Hece ölçüsünün kullanılması
C) Söyleyenlerinin belli olmaması
D) Kahramanlık konusunu işlemesi
E) aaab kafiye düzeniyle söylenmesi

İslamiyet'in Kabulünden Önceki Türk Şiiri (Koşuk - Sagu) / Geçiş Dönemi Eserleri

5. biligdin urur men sözüme ula
biligligke ya dost özünni ula
bilig birle bulnur sa'adet yolu
bilig bil sa'adet yolını bula

(Sözüme bilgi ile temel atarım, ey dost! Bilgiliye yaklaşmaya çalış; mutluluğun yolu bilgi ile bulunur, bilgi edin ve mutluluk bul!)

Atabetü'l-Hakayık'tan alınmış bu dördlükte işlenen tema aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilgi
B) Dostluk
C) Mutluluk
D) Çalışkanlık
E) Kararlılık

6 ve 7. soruları aşağıdaki dördlüğe göre cevaplayınız.

Avlap meni koymangız
Ayık ayıp kaymangız
Akar közüm uş tengiz
Tegre yöre kuş uçar

(Beni avlayıp koymayın, söz verip sözünüzden geri dönmeyin; işte gözlerimden deniz gibi gözyaşı akıyor, göz yaşlarımın etrafında da kuşlar uçuşuyor.)

6. Bu dizelerle ilgili,

- I. Ölçüsü hecedir.
II. Birimi dördlüktür.
III. Uyak düzeni aaab'dir.
IV. Koşma nazım biçimiyle yazılmıştır.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.   B) Yalnız II.   C) Yalnız I ve II.
D) I, II ve III.   E) III ve IV.

7. Bu dizelerde aşağıdaki söz sanatlarından hangisi vardır?

- A) Teşhis   B) Mecazımürsel
C) Mübalağa   D) Tezat
E) Telmih

8. Türlüg çeçek yarıldı
Barçın yadım kerildi
Uçmak yeri körüldi
Tumlug yana kelgüsüz

(Rengarenk çiçekler açıldı, ipek döşek serildi, cennet yeri görüldü, soğuklar artık gelmez.)

Bu parçanın nazım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Koşuk   B) Sagu   C) Koşma
D) Destan   E) İlahi

9. "Kimisi kalkar bak, kimisi konar; kimisi yüzer bak, kimi su içer."

Bu açıklama aşağıdaki dizelerden hangisine ait olabilir?

- A) kitap atı urdım Kutadgu bilig
kutadsu ogıklıka tutsu elig
B) kayusı kopar kör kayusı konar
kayusı çapar kör kayu suv içer
C) kaz ördek kuğu kıl kalığı tudı
kakılayu kaynar yokaru kodı
D) iligke başka kördi yaşru közin
kaşı közi tügmiş acıtmış yüzün
E) bu beglik ulı kör könilik turur
köni bolsa begler tiriglik bolur

10. küdezgl tilinni kel az kıl sözüñ
küdezilse bu til küdezlür özün
resul erni otka yüzün atguçı
til ol tedi yığ til yul ottın yüzün

(Dilini sıkı tut, gel sözünü kısa kes, az konuş. Dilini korursan kendini de korumuş olursun. Peygamber, "İnsanı yüz üstü ateşe atan, dildir." dedi. Dilini sıkı tut, yüzünü ateşten kurtar.)

Bu dördlükteki uyak türü aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Yarım   B) Tam   C) Zengin
D) Cinaslı   E) Tunç

